

De principes/kernwaarden van Dalton

Een stukje geschiedenis.....

Zo'n honderd jaar geleden bedacht Helen Parkhurst op een eenmanschooltje in Amerika een manier om alle kinderen de aandacht te geven die ze verdienen. Haar aanpak werd overgenomen door de State High School in Dalton en kreeg zo de naam Dalton. Hoewel er veel is veranderd, past de kern van haar werkwijze heel goed in het onderwijs van nu. Zo goed zelfs, dat het aantal scholen dat de Daltongedachte navolgt sterk groeit. De Markesteen is een Daltonschool. Telkens weer ervaren we hoezeer Dalton bij de Markesteen past. Bijvoorbeeld, omdat de principes van Dalton zo goed in ons dagelijks handelen zijn toe te passen. En ook, omdat de school zijn eigen gezicht behoudt, want er zijn geen twee Daltonscholen gelijk. Dalton heeft geen eigen lesmethodes of strikt voorgeschreven werkwijze. Dalton is vooral een manier van doen, voorheen gebaseerd op drie principes/kernwaarden:

- Vrijheid in gebondenheid/verantwoordelijkheid
- Zelfstandigheid
- Samenwerking

Die principes/kernwaarden helpen om ons voornaamste doel te bereiken: "Ieder kind de kans geven zich op veel terreinen optimaal te ontwikkelen, zodat het later als volwaardig mens in de maatschappij kan functioneren."

Het is een logische stap de principes uit te breiden en de komende jaren volop aandacht te hebben voor de ontwikkeling van nieuwe kernwaarden binnen het Daltononderwijs:

- Evaluatie/reflectie
- Effectiviteit/doelmatigheid

Vrijheid is een belangrijk uitgangspunt van Dalton, maar vrijblijvend is het zeker niet. Dat geldt voor de kinderen, leerkrachten en ouders. Wat we aan lessen bieden wijkt niet af van wat een 'gewone' basisschool biedt. Het is de manier waarop we het lesprogramma aanbieden die maakt dat we een Daltonschool zijn. Dalton is geschikt voor ieder kind dat naar een gewone basisschool kan. Vrijheid is noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en om te kunnen gaan met verantwoordelijkheid.

De leerkracht biedt de kinderen de structuur om vrijheid binnen grenzen te leren hanteren. Hij/zij geeft het kind vertrouwen en begeleidt het kind in het maken van keuzes en het nemen van initiatieven. Het leren omgaan met vrijheid/verantwoordelijkheid gaat stap voor stap. Bij kleuters gaat het om kleine, overzichtelijke (keuze)taken die ze zelfstandig uitvoeren en waarvoor ze **verantwoordelijkheid** leren nemen. Naarmate kinderen zich verder ontwikkelen neemt het aantal taken en daarmee de verantwoordelijkheid toe.

Wij vinden het van belang dat onze leerlingen zich medeverantwoordelijk voelen; voor de sfeer, voor de omgang met elkaar en voor het materiaal.

Verantwoordelijkheid komt vooral tot uiting in het werken met de (week)taak. Leerlingen hebben een stukje vrijheid bij het werken aan deze taak. Ieder kind mag bij het werken aan de (week)taak zelf kiezen aan welk onderdeel gewerkt wordt. Sommige opdrachten kunnen in samenwerking met een andere leerling gemaakt worden. Kinderen kunnen elkaar om hulp vragen als bepaalde opdrachten niet duidelijk zijn.

Zelfstandigheid in het Daltononderwijs wordt gestimuleerd door kinderen zelf oplossingsmethoden te laten zoeken, problemen op te lossen en opdrachten uit te voeren.

Deze manier van zelfstandig werken komt tegemoet aan de motivatie van leerlingen. Leerlingen willen graag zelf actief bezig zijn.

Een tweede voordeel is dat leerlingen zelfstandig kunnen werken op hun eigen niveau. Daarnaast heeft de leerkracht meer tijd om tijdens het zelfstandig werken juist die leerlingen te helpen die hulp nodig hebben.

Het werken met taken is een middel om het principe van zelf-standigheid te stimuleren.

Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn dat kinderen:

- veel gelegenheid krijgen om zelf te leren door ontdekkend bezig te zijn of door zelfstandig te oefenen.
- die minder instructie nodig hebben hun kennis kunnen verbreden door andere taken te maken.
- die meer instructie nodig hebben, een andere uitleg krijgen en eventueel ander oefenmateriaal wordt aangeboden.

Samenwerking is het derde principe. Tijdens de lessen hanteren de leerkrachten allerlei coöperatieve werkvormen, zodat de kinderen veel van en met elkaar leren. In de groepen 3 t/m 8 heeft elk kind, elke week een ander maatje. Hulp vragen doe je in eerste instantie aan je maatje en ook samenwerkingsopdrachten doe je met je maatje. Naast een maatje in de eigen klas, zijn kinderen uit groep 7 tutor van de kinderen uit groep 1/2 bij het voorlezen. Ze lezen samen prentenboeken. De leerlingen van groep 8 begeleiden kinderen uit groep 3 en 4 met extra lezen. Dit start na de kerstvakantie.

Effectiviteit

Dalton is een maatregel om effectiever te werken. Parkhurst wil met haar Dalton Plan het schoolse leren doelmatiger maken. Daarom zijn effectiviteit en efficiency al vanaf het begin twee belangrijke begrippen. Effectiviteit en efficiency vooronderstellen duidelijkheid over de onderwijsopbrengsten. Parkhurst vindt dat het onderwijs een brede functie heeft. Onderwijs behoort kinderen en jeugdigen ook cultureel en moreel te vormen, zodat ze zelfredzaam en sociaal verantwoordelijk worden: geoefend in, gewend aan en voorbereid op leven, werken en samenleven. Het daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Parkhurst wil omwille van de efficiency leerlingen juist verantwoordelijkheid in handen geven. Zij stelt dat als leerlingen een taak krijgen, waar zij verantwoordelijkheid voor dragen en die ze in vrijheid zelf plannen en uitvoeren, het onderwijs dan veel effectiever is dan het stilzit- en luisteronderwijs dat zij zelf doorlopen heeft. Parkhurst maakt in haar Dalton Plan van kinderen als het ware kleine ondernemers, die verantwoordelijkheid leren dragen voor het schoolwerk, hun eigen werk, dat ze uitvoeren.

Reflectie

Reflexiviteit, nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk, is op daltonscholen belangrijk. Op veel daltonscholen maken leerlingen vooraf een inschatting van de moeilijkheidsgraad en de tijd van de opdrachten. Achteraf wordt hierover ook een feitelijke beoordeling gegeven en worden in gesprekjes regelmatig de inschattingen vooraf en de feitelijke beoordelingen achteraf met elkaar vergeleken. In zulke gesprekjes kan er dan bijvoorbeeld aandacht geschonken worden aan het feit waarom een kind steeds de rekenopgaven in de weektaak vooraf moeilijker inschat dan ze (achteraf) blijken te zijn. Op andere aspecten van het werken in de klas wordt op een soortgelijke wijze gereflecteerd. Zo wordt geleidelijk de vaardigheid in het zelfstandig werken en het samenwerken opgebouwd. Het kritisch benaderen van onderwijskundige ontwikkelingen en inzichten is op een daltonschool vanzelfsprekend. Iedere docent die werkt op een daltonschool reflecteert op zijn/haar onderwijspraktijk en professioneel handelen. Ook op schoolniveau vindt reflectie over de kwaliteit van het (dalton)onderwijs voortdurend plaats.

Het is vooral de manier waarop we met elkaar omgaan, de manier van lesgeven waaraan je kunt merken dat de Markesteen een Daltonschool is. Niettemin willen we ons 'Daltongezicht' duidelijk laten zien en is Dalton de bindende factor.

De Markesteen, meer dan alleen leren.